

Den danske demokratimodel har i årtier bygget på et tæt samarbejde mellem civilsamfund, stat og marked i en ligeværdig fordeling, hvor civilsamfundet er udvikler af de menneskelige relationer, markedet er udtryk for udbud og efterspørgsel, og statens rolle er at lovgive. Denne rollefordeling, dette samarbejde har gjort det muligt at opbygge det danske velfærdssamfund.

Demokratimodellens balance har imidlertid forrykket sig i den senere tid, og civilsamfundet har mistet terræn. Folkeoplysningen og forningenslivet har inden for de sidste mange år oplevet en nedskæring i tilskuddene, der for længst har nået smertegrænsen. For stat og marked vil nu have tal og beviser for effektivitet på bordet, og områder, som ikke kan måles og vejes, nedprioriteres.

Beslutningsforslaget her, B 22, remser en hel række eksempler op på områder, der under alle omstændigheder skal medovervejes. Områder skal belyses – også med den målestok, der ikke er en målestok. Det drejer sig om områder, som ikke kan måles og vejes med de sædvanlige test og den skriftlige dokumentation i afkrydsningsform. Selv om tiden er til dokumentation, helt ned i måleenheden sekunder, og detaljestyring, der beforder mistillid mellem mennesker, vil der altid være noget, der unddrager sig måleinstrumenternes tyranni. Der er noget, der ikke kan måles: Hvor meget kærlighed går der på 1 m, hvor meget samvær går der på 1 l, hvor meget samtale går der på 1 kg, hvor meget omsorg går der på 1 pund, hvor meget folkeoplysning skal der til for at nå op på 5 ampere? Nej, det giver ikke nogen mening.

Hvorfor skal alting så presses ned i samme form, så det kan måles og vejes, og så man kan konkurrere i det? Det er i bund og grund en umenneskelig måde at indrette et samfund på. Hvor kan det civile samfund finde plads til at være og til at udvikle sig? Ja, i folkeoplysningen! Den udvikler det civile samfund. Folkeoplysningen som samfundsnyttig aktivitet.

Der er mange forslag fremme i tiden, med hensyn til hvor mange vogne og hvilke vogne man med fordel kan spænde for folkeoplysningen for at opnå samfundsnyttige ting i forbindelse med f.eks. fremme af folkesundheden, integrationsprojekter, frivillige indsatser, som belønnes med point, eller adgang til den ønskede uddannelsesplads etc. Det er alt sammen fine ting. Men lad mig gøre det helt klart: Folkeoplysning er samfundsnyttig i sig selv.

Nu er det sådan, at de der gode ting og nyttige ting som folkesundhed, integration og andet sagtens kan rummes under folkeoplysningens vinger som en del af folkeoplysningstiltag. Men projekter kan ikke stå alene, folkeoplysningen skal have rum til at eksistere på egne præmisser. Jeg vil gentage, for det er nemlig essensen af det her forslag, jeg har fremsat: Folkeoplysningen skal have rum og midler, så den kan eksistere og udvikle sig på egne præmisser. Det vil sige præmisser for de mennesker, der lever derude i forningenslivet, uden test fra oven, uden dræbende dokumentationskrav for hvert enkelt brugt minut.

Folkeoplysningen har ikke berøringsangst over for dokumentation, det er ikke det, jeg siger. Der arbejdes i dag med mange moderne former for dokumentation. Lad mig f.eks. nævne brugen af kompetenceprofiler. Men det afgørende er, at den enkelte skole, den enkelte forening selv udvikler det til lokalt brug – det må ikke presses ned fra oven.

Ministeren udtalte i Kristeligt Dagblad for en måneds tid siden, at vi som folk er blevet åndeligt fattigere i den senere tid. Det er jeg ikke uenig i, og ministeren peger på folkeoplysningen som et middel til at få ånden tilbage. Jeg fristes til at sige tilbage i flasken, hvis ministeren kun tænker på projekter i forbindelse med folkeoplysningen.

Kl. 17:12

Nu har jeg ministerens ord for, for det var et af mine spørgsmål til ministeren, da han var på talerstolen før, at det ikke er det, ministeren mener – altså ingen ånd i flasken.

For jeg må sige helt klart, at den frie, folkelige ånd ikke kan holdes fast i hverken en flaske eller andet. Den kan kun leve i frihed ligesom H.C. Andersens nattergal. Og så lad os da give den den frihed og de økonomiske rammer, der skal til, for at den kan leve. Lad os få det sat i gang, lad os få udvalget, kommissionen sat i gang, der skal ske noget på felterne civilsamfund og folkeoplysning, for vi fortjener det alle sammen.

Kl. 17:13

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Det har medført en kort bemærkning. Hr. Martin Henriksen.

Kl. 17:13

Martin Henriksen (DF):

Jeg kan forstå på fru Bente Dahl, at ikke alt kan måles og vejes, og at ikke alt skal sammenlignes og standardiseres. Jeg forstod også, at det var sådan umenneskeligt.